

Sammanfattning

En arbetstagare har blivit uppsagd på grund av arbetsbrist. Arbetsdomstolen har funnit att arbetstagaren, som är bosatt i Uppsala, haft godtagbar anledning att avböja ett erbjudet arbete i Åre. Under sådant förhållande har turordningsbestämmelserna i 22 § anställningsskyddslagen blivit tillämpliga. Domstolen har vid tillämpningen av 22 § anställningsskyddslagen funnit att två av arbetsgivarens kontor utgjort en och samma driftsenhet med hänsyn till hur kontoren förhåller sig geografiskt till varandra.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2006-02-08
StockholmDom nr 15/06
Mål nr B 34/05

KLAGANDE och MOTPART

L.J. i UPPSALA

Ombud: advokaterna Anders Elmér och Jenny Hellberg,
Elmzell Advokatbyrå HB, Gamla Brogatan 32, 111 20 STOCKHOLM

MOTPART och KLAGANDE

Lindebergs Grant Thornton AB, 556356-9382, Box 5756,
114 87 STOCKHOLMOmbud: advokaten Tom Johansson, Advokatfirman Cederquist, Box 1670,
111 96 STOCKHOLM

SAKEN

Skadestånd p.g.a. turordningsbrott

ÖVERKLAGAD DOM

Stockholm tingsrätts, avd 5, dom den 4 mars 2005 i mål nr T 16501-03

Tingsrättens dom, se bilaga.

L.J. har yrkat att Arbetsdomstolen med ändring av tingsrättens dom skall bifalla hans yrkande om ekonomiskt skadestånd avseende semesterdagstillägg om 0,8 procent av månadslönen avseende tiden den 29 januari 2004–den 10 februari 2005, i första hand med 9 424 kr och i andra hand med 7 936 kr. Ränta har yrkats på beloppen enligt 6 § räntelagen från den 1 augusti 2004 till dess full betalning sker.

Lindebergs Grant Thornton AB (Lindebergs) har yrkat att Arbetsdomstolen, med ändring av tingsrättens dom, skall avslå L.J:s talan i sin helhet, befria Lindebergs från skyldigheten att betala L.J:s rättegångskostnader vid tingsrätten samt förplikta L.J. att till Lindebergs utge ersättning för bolagets rättegångskostnader vid tingsrätten.

För det fall Arbetsdomstolen fastställer tingsrättens dom i huvudsaken har Lindebergs yrkat att Arbetsdomstolen, med ändring av tingsrättens dom, förordnar att vardera parten skall stå sina rättegångskostnader vid tingsrätten.

Lindebergs har bestritt L.J:s ändringsyrkanden men vitsordat sättet att beräkna semesterdagstillägget. Lindebergs har även vitsordat en månadslön om 30 000 kr om L.J. omplacerats till G.O:s eller S.L:s arbetsuppgifter. Sättet att beräkna pensionsavsättningen har också vitsordats. Vidare har ränteyrkandena vitsordats såsom skäliga i sig.

L.J. har bestritt Lindebergs överklagande men, på sätt som redan gjordes i tingsrätten, medgett att avräkning skall ske, på det ekonomiska skadeståndet, med 136 000 kr avseende det belopp han erhållit i arbetslöshetsersättning.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har L.J. och P.B. hörts på nytt under sanningsförsäkran. Förnyade vittnesförhör har hållits med A.M., B.B., H.F. och J.L. Parterna har åberopat samma skriftliga bevisning som vid tingsrätten.

Parterna har åberopat samma grunder som vid tingsrätten och har till utveckling av sin talan i allt väsentligt anfört detsamma som finns antecknat i tingsrättens dom. Parterna har dock gjort följande förtydliganden och tillägg.

L.J.

Det är riktigt såsom tingsrätten anfört att L.J. inte skall överkompenseras genom att utöver ersättning för löneförlust även tillerkännas semesterersättning. L.J. frånföll emellertid yrkandet om ekonomiskt skadestånd avseende semesterersättning i tingsrätten eftersom huvudförhandlingen i tingsrätten skedde mer än ett år efter att L.J:s anställning upphörde. L.J. justerade yrkandet i tingsrätten till avse endast semesterdagstillägg. Det torde vara ostridigt att Lindebergs till sina anställda utbetalar ett semesterdagstillägg som per semesterdag motsvarar 0,8 procent av månadslönen. Eftersom semesterdagstillägg utbetalas regelmässigt vid semesterledighet innebär L.J:s yrkande om skadestånd, motsvarande värdet av semesterdagstillägget, inte någon överkompensation. Om L.J. fortfarande hade varit anställd skulle han ha erhållit semesterdagstillägg. Yrkat belopp försätter honom därmed i samma situation som om han hade varit anställd. L.J. skall därför tillerkännas skadestånd med i första hand 9 424 kr avseende anställningen som redovisningsansvarig för Lindebergs i Stockholm ($31 \times 38\,000 \times 0,008$) och i andra hand med 7 936 kr avseende anställningen som redovisningsansvarig för Lindebergs i Sverige ($31 \times 32\,000 \times 0,008$).

L.J. medgav redan vid tingsrätten att avräkning skulle göras avseende utbetald arbetslöshetsersättning om 136 000 kr. Han gör inte längre gällande turordningsbrott i förhållande till M.B. och Y.G.

Vid bedömningen av om L.J. hade godtagbara skäl av avböja omplaceringserbjudandet finns inget stöd för att ledning skall hämtas i regleringen i lagen om arbetslöshetsförsäkring. I sak framgår av L.J:s individuella handlingsplan att arbetsförmedlingen i juli 2004 gjorde bedömningen att han skulle söka arbete i kommunerna Stockholm, Uppsala, Västerås, Sala, Heby och Gävle.

Lindebergs

Vid bedömningen av om L.J. hade godtagbara skäl av avböja omplaceringserbjudandet skall ledning hämtas i regleringen om lämpligt

arbete i 11 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och föreskrifterna till den regleringen. En tillämpning av den regleringen leder till slutsatsen att L.J. inte hade godtagbara skäl att avböja erbjudandet om anställning i Åre.

Vid tidpunkten för L.J:s uppsägning tillhörde han organisatoriskt Lindebergs revisions- och redovisningsverksamhet i Stockholm, det s.k. Stockholmskontoret. Detta kontor bedrev sin verksamhet i lokalerna på Sturegatan 22. I lokalerna på Linnégatan 2 fanns vid samma tidpunkt Lindebergs skatteavdelning, avdelningen för corporate finance, ekonomiavdelningen, personalavdelningen samt Lindebergs verkställande direktör. Organisatoriskt betjänade dessa avdelningar samtliga Lindebergs lokalkontor i landet, varav Stockholmskontoret var ett. Med andra ord fanns en organisatorisk rågång mellan verksamheterna vid Sturegatan 22 och Linnégatan 2.

Den 30 juni 2003 meddelade L.J. att han avböjde erbjudandet om fortsatt anställning som redovisningskonsult i Åre. Samma dag informerades Stockholmskontoret om att ekonomiavdelningen skulle flytta från Linnégatan till Sturegatan i september samma år. Beslutet att så skulle ske hade fattats bara ett par dagar dessförinnan. Ekonomiavdelningen informerades om beslutet först i mitten av augusti 2003. Flyttningen av ekonomiavdelningen skedde sedan under senare delen av september 2003. Beslutet hade inget som helst samband med frågan om uppsägningen av L.J. När beslut togs om att flytta ekonomiavdelningen till Sturegatan pågick inga ”överläggningar om att säga upp L.J.” Vid denna tidpunkt hade samtliga diskussioner med L.J. i princip upphört. Den enda fråga som återstod var hans ställningstagande till det lämnade omplaceringserbjudandet. Ekonomiavdelningen kom, i enlighet med Arbetsdomstolens praxis, att tillhöra driftsenheten Sturegatan 22 först då avdelningen fysiskt flyttade till den adressen, vilket alltså var i september 2003.

Tingsrätten har gjort sig skyldig till ett grovt rättegångsfel genom att döma ut ett högre belopp än L.J. yrkade vid tingsrätten. L.J. bestämde sitt yrkade om ekonomiskt skadestånd vid tingsrätten till 310 785 kr för det fall Lindebergs skulle gjort sig skyldigt till turordningsbrott i förhållande till G.O:s anställning. Trots detta har tingsrätten förpliktat Lindebergs att utge ekonomiskt skadestånd till L.J. med ett belopp som överstiger detta.

Domskäl

Twisten

Twisten i målet gäller främst frågan om L.J. är berättigad till ekonomiskt och allmänt skadestånd på grund av turordningsbrott.

Det är i målet ostridigt att L.J. sagts upp på grund av arbetsbrist efter att ha blivit erbjuden en anställning i Åre, som han tackade nej till. Enligt 22 § anställningsskyddslagen skall en arbetsgivare vid uppsägning på grund av arbetsbrist iaktta vissa i bestämmelsen närmare angivna turordningsregler. Dessa regler är tillämpliga endast i det fall det blir aktuellt att välja mellan olika arbetstagare, dvs. då flera arbetstagare vid uppkommen arbetsbrist konkurrerar om de arbetstillfällen som finns kvar hos arbetsgivaren. Som framgår av avgörandena AD 1996 nr 144 och 2005 nr 57 är reglerna inte tillämpliga när en arbetstagare avböjt ett omplaceringserbjudande som domstolen funnit att denne bort anta. I avgörandet från år 2005 anför domstolen att den anställde således inte kan avböja ett i och för sig godtagbart erbjudande om omplacering för att i stället vänta på att sådana arbetsuppgifter som han eller hon hellre vill ha blir lediga eller att få ta någon annan arbetstagares arbetsuppgifter med stöd av sin plats i turordningen. I målet är tvistigt om L.J. hade godtagbara skäl att avböja omplaceringserbjudandet i Åre.

Även om L.J. hade godtagbara skäl att tacka nej till erbjudandet har Lindebergs gjort gällande att bolaget ändå inte gjort sig skyldigt till något brott mot turordningsreglerna. L.J. arbetade i Lindebergs lokaler på Sturegatan i Stockholm och har gjort gällande att han förbigåtts i turordningshänseende av arbetstagare med kortare anställningstid på ekonomiavdelningen, placerad i Lindebergs lokaler på Linnégatan i Stockholm. I målet är tvistigt om verksamheten i lokalerna i fråga var skilda driftsenheter eller utgjorde en driftsenhet och därmed huruvida det var aktuellt att tillämpa turordningsreglerna på den grunden eller ej.

Arbetsdomstolen prövar först frågan om omplaceringserbjudandet.

Omplaceringsfrågan

Enligt 7 § andra stycket anställningsskyddslagen föreligger inte saklig grund för uppsägning om det är skäligt att kräva att arbetsgivaren i stället bereder arbetstagaren annat arbete hos sig.

Som Arbetsdomstolen framhåller i avgörandet AD 1994 nr 1 förutsätter omplaceringsskyldigheten i princip att det någonstans hos arbetsgivaren finns en ledig befattning eller annars lediga arbetsuppgifter till vilka arbetstagaren skäligen kan omplaceras. Ett tillgängligt arbete måste som regel erbjudas arbetstagaren så att denne själv får ta ställning till omplaceringen. Har arbetstagaren utan godtagbar anledning avböjt ett erbjudet arbete torde arbetsgivaren i allmänhet inte vara skyldig att lämna några ytterligare erbjudanden (se prop. 1973:129 s. 243). Om en arbetsbristdrabbad arbetstagare

avböjer ett skäligt omplaceringserbjudande får arbetsgivaren därför normalt anses ha uppfyllt sin omplaceringsskyldighet enligt 7 § andra stycket anställningsskyddslagen.

I förevarande fall är det ostridigt mellan parterna att Lindebergs omkring den 18 juni 2003 gav L.J. ett erbjudande om omplacering till arbete som redovisningskonsult i Åre och att han avböjde detta skriftligen den 30 juni 2003.

L.J. har gjort gällande följande. Han hade godtagbara skäl att tacka nej till erbjudandet eftersom det inte varit skäligt med hänsyn till att han bor i Uppsala tillsammans med sin fru och har sina barn i närheten. Han uppfattade inte heller erbjudandet som ett seriöst erbjudande från Lindebergs sida med tanke på hur det presenterades. Arbetsinnehåll och arbetsvillkor angavs inte och inte heller hur bostadsfrågan skulle lösas. Han meddelades endast att om han inte accepterade anställningen skulle han sägas upp.

Lindebergs uppfattning är att erbjudandet varit skäligt. Eftersom L.J. ganska omgående avvisade erbjudandet hann man enligt Lindebergs inte gå in på villkoren för placeringen.

Det är således ostridigt att det inte förekom någon närmare presentation av arbetet i Åre eller diskussion kring innehållet i och villkoren för arbetet. Av utredningen i målet framgår dock att frågan om arbetsinnehåll och villkoren för arbetet i Åre inte synes ha haft någon större betydelse för L.J:s beslut. Frågan är således om erbjudandet bör betraktas som oskäligt med hänsyn till L.J:s anknytning till Uppsala. Arbetsdomstolen finner härvid, på de skäl tingsrätten anfört, att L.J. får anses ha haft godtagbara skäl att tacka nej till erbjudandet om omplacering.

Fråga är då om bolaget gjort sig skyldigt till turordningsbrott.

Frågan om turordningsbrott

Enligt Lindebergs uppfattning utgjorde, vid tiden för beslutet om uppsägningen av L.J., lokalerna eller kontoren på Linnégatan respektive Sturegatan skilda driftsenheter och någon anledning fanns därför inte att upprätta en turordningslista som omfattade båda verksamheterna. L.J:s inställning är följande. Kontoren på Linnégatan och Sturegatan utgjorde inte skilda driftsenheter utan en och samma driftsenhet. Om en turordningslista hade upprättats, skulle han på grund av längre anställningstid ha haft företräde till de två anställningar som innehades av G.O. och S.L. på ekonomiavdelningen. Ekonomiavdelningen var vid uppsägningstillfället placerad på Linnégatan.

Enligt 22 § tredje stycket anställningsskyddslagen skall, om en arbetsgivare har flera driftsenheter, en turordning fastställas för varje enhet för sig. Frågan i målet i denna del är således om bolagets verksamhet i lokalerna på Sturegatan och Linnégatan i Stockholm utgjorde en och samma driftsenhet eller om de var skilda driftsenheter.

Med driftsenhet avses enligt förarbetena i princip en sådan del av ett företag som är belägen inom en och samma byggnad eller inom ett och samma inhägnade område, dvs. fabrik, butik, restaurang osv. (prop. 1973:129 s. 260). Arbetsdomstolen har i ett antal fall prövat frågan om verksamhet på flera orter kan utgöra en driftsenhet (se AD 1988 nr 32 och 100 samt 1996 nr 56). Arbetsdomstolen har i de fallen uttalat att det av förarbetena följer att driftsenhetsbegreppet är av närmast geografisk karaktär och inte ett begrepp som hänför sig till en teoretisk eller organisatorisk struktur.

Av utredningen i målet framgår följande. Lindebergs driver verksamhet på ett trettiootal kontor i Sverige. I Stockholm finns ett kontor i Globen och därutöver de omtvistade lokalerna på Sturegatan och Linnégatan. I lokalerna på Sturegatan 22 bedrevs vid uppsägningstidpunkten i juli 2003 revisions- och redovisningsverksamheten i Stockholm, av Lindebergs benämnd Stockholmskontoret. Tvärs över gatan, på Linnégatan 2, fanns vid samma tidpunkt Lindebergs skatteavdelning, avdelningen för corporate finance, ekonomiavdelningen, personalavdelningen och Lindebergs verkställande direktör. Organisatoriskt betjänade de nu nämnda avdelningarna på Linnégatan 2 samtliga Lindebergs lokalkontor i landet, och således även revisions- och redovisningsverksamheten i Stockholm på Sturegatan. En för båda lokalerna gemensam reception fanns på Sturegatan 22. Avdelningarna på Linnégatan hade tidigare funnits i lokalerna på Sturegatan 22. Av utrymmesskäl beslöt man att hyra ytterligare lokaler och fick då möjlighet att hyra lokaler i byggnaden mitt emot på Linnégatan. Stockholmskontorets verksamhet var därefter således placerad på Sturegatan och bolagets stab och övergripande verksamhet på Linnégatan. Under våren 2003 behövde Lindebergs inskränka verksamheten och förhandlingar pågick om att flytta tillbaka verksamheten till Sturegatan 22. I juni fattade Lindebergs beslut om att ekonomiavdelningen skulle flyttas till kontoret på Sturegatan 22. Flyttningen av ekonomiavdelningen skedde sedan under hösten 2003. I målet är ostridigt att ekonomiavdelningen efter flytten tillbaka till Sturegatan åter igen tillhörde samma driftsenhet som revisions- och redovisningsverksamheten i Stockholm.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Verksamheten i fråga är uppdelad på så sätt att den är placerad i lokaler i två skilda byggnader. Verksamheten har under en viss tid varit samlad i lokaler i ett av husen och har därefter splittrats under en period till lokaler i två separata byggnader varefter en del av verksamheten flyttats tillbaka till de ursprungliga lokalerna. Arbetsdomstolen finner vid en samlad bedömning att lagens driftsenhetsbegrepp, även med ett geografiskt synsätt, inte kan tolkas så snävt att verksamheten i respektive byggnad i detta fall utgjorde olika driftsenheter. Lokalerna har ett mycket nära geografiskt samband eftersom de ligger mittemot varandra och vissa delar av verksamheten har flyttat mellan lokalerna. Med hänsyn till det anförda kommer Arbetsdomstolen till slutsatsen att Lindebergs verksamhet på Linnégatan 2 och Sturegatan 22 utgjorde samma driftsenhet. Lindebergs borde därför ha turordnat arbetstegen inom den driftsenheten.

Det är ostridigt att L.J. hade längre anställningstid än G.O. och S.L. och att han har tillräckliga kvalifikationer för deras arbetsuppgifter, dvs. arbetena på ekonomiavdelningen som redovisningsansvarig för Stockholmskontoret respektive för bolaget som helhet. Lindebergs har således brutit mot turordningsreglerna och är därmed, såsom tingsrätten funnit, skyldigt att utge både allmänt och ekonomiskt skadestånd till L.J.

Skadestånd

Av L.J:s uppgifter framgår att han varit aktivt arbetssökande sedan han slutade sin anställning hos Lindebergs. I likhet med tingsrätten finner därför Arbetsdomstolen att L.J. inte åsidosatt sin skyldighet att begränsa sin ekonomiska skada.

Månadslön

Enligt L.J. bör hans ersättning beräknas utifrån G.O:s månadslön om 38 000 kr. Lindebergs har med hänvisning till att bolaget tillämpar individuell lönesättning endast kunnat vitsorda att L.J. skulle ha fått en månadslön om 30 000 kr, oavsett vilken av de två anställningarna han kunde ha erhållit.

Enligt 35 kap. 5 § rättegångsbalken får rätten, om det är fråga om uppskattning av en inträffad skada och om full bevisning om skadan inte alls eller endast med svårighet kan föras, uppskatta skadan till skäligt belopp. Arbetsdomstolen finner att det i detta fall finns skäl att göra en skälighetsbedömning såvitt avser vilken inkomstförlust, avseende månadslön, som L.J. drabbats av.

Arbetsdomstolen finner skäligt att, med hänsyn till L.J:s utbildning och långa erfarenhet, beräkna ersättningen utifrån en högre månadslön än den Lindebergs vitsordat och att ersättningen skäligen kan bestämmas med utgångspunkt från en lön om 35 000 kr per månad. En beräkning för tiden 29 januari 2004–10 februari 2005 ger då ett bruttobelopp om 434 980 kr, och efter avräkning med inkomster om 100 994 kr ett belopp om 333 986 kr.

Pensionsavsättning

Lindebergs har vid denna bedömning vitsordat att 14 procent av bruttolönen eller 60 897 kr skulle ha avsatts till pension.

Semesterdagstillägg

L.J. har med ändring av tingsrättens dom yrkat att han skall tillerkännas ersättning för semesterdagstillägg för 31 semesterdagar med 0,8 procent av månadslönen. Lindebergs har bestritt ändring i denna del, men vitsordat beräkningen av beloppet som riktig i och för sig. I målet är ostridigt att Lindebergs till sina anställda utbetalar ett semesterdagstillägg motsvarande 0,8 procent av månadslönen utöver den sedvanliga lönen vid semester.

Av Arbetsdomstolens praxis (se AD 1984 nr 54) följer att om en arbetstagare förutom ersättning för mistad lön även erhåller ersättning för utebliven semesterersättning kan en sådan skadeståndsberäkning i vissa fall leda till en överkompensation. Arbetstagaren bör inte tillerkännas ett högre sammanlagt skadestånd för den tid som avses än den ersättning han eller hon totalt sett skulle ha erhållit från bolaget om arbetstagaren varit kvar i anställningen.

Tvisten i denna del avser inte semesterersättning utan semesterdagstillägg som beskrivits ovan. Om L.J. varit kvar i anställningen hade han för uttagna semesterdagar erhållit sedvanlig lön och därutöver ett semesterdagstillägg. En ersättning motsvarande detta tillägg kan inte anses medför någon överkompensation. Arbetsdomstolens slutsats blir således att L.J. även skall tillerkännas skadestånd för förlust av semesterdagstillägg med 0,8 procent av månadslönen för 31 semesterdagar, eller 8 680 kr.

Sammanlagt ekonomiskt skadestånd samt allmänt skadestånd

Parterna är överens om att avräkning skall ske med 136 000 kr avseende det belopp L.J. erhållit i arbetslöshetsersättning, varför avdrag skall ske med detta belopp.

Med hänvisning till det anförda finner Arbetsdomstolen att Lindebergs skall utge ekonomiskt skadestånd till L.J. med sammanlagt (333 986 + 60 897 + 8 680 ./ 136 000 =) 267 563 kr.

Arbetsdomstolen delar tingsrättens bedömning avseende storleken på det allmänna skadeståndet.

Arbetsdomstolens ställningstaganden i det föregående innebär att tingsrättens dom skall ändras endast såvitt avser storleken på det ekonomiska skadeståndet.

Rättegångskostnader

Lindebergs har vid denna utgång i huvudsaken anfört att eftersom L.J:s första- och andrahandsyrkande i tingsrätten, som inte varit uppe till prövning i Arbetsdomstolen, och som avsåg turordningsbrott i förhållande till M.B. och Y.G., inte vunnit bifall i tingsrätten borde L.J. inte erhålla full ersättning för sina rättegångskostnader där, utan ersättningen borde jämkas med tillämpning av 18 kap. 4 § rättegångsbalken.

L.J. har bestritt en sådan ändring och anfört att han vunnit bifall i de principiella frågorna om omplaceringserbjudandet och om driftsenhetsbegreppet och att det måste anses vara av underordnad betydelse att det var den i tredje hand framförda anställningen som L.J. ansågs ha tillräckliga kvalifikationer för.

Arbetsdomstolen finner inte skäl att vid bestämmandet av hur rättegångskostnaderna skall ersättas utgå från annat än huvudregeln om förlorande parts skyldighet att ersätta motparten för rättegångskostnader.

Utgången i Arbetsdomstolen innebär att Lindebergs i så väsentlig grad förlorat målet att bolaget skall utge ersättning för L.J:s rättegångskostnader i Arbetsdomstolen. Om beloppen råder inte tvist. Enligt Arbetsdomstolens mening bör L.J. även betraktas som övervägande vinnande part vid tingsrätten. Skäl föreligger därför inte att frångå tingsrättens bedömning i fråga om rättegångskostnaderna där. Tingsrättens domslut i den delen skall alltså fastställas.

Domslut

1. Med ändring av tingsrättens domslut under punkten 1 förpliktar Arbetsdomstolen Lindebergs Grant Thornton AB att till L.J. utge ekonomiskt skadestånd med tvåhundra sextiosjutusen femhundra sextiotre (267 563) kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 1 augusti 2004 till dess betalning sker. Tingsrättens domslut under punkten 1 i övriga delar skall stå fast.
2. Tingsrättens domslut under punkterna 2 och 3 skall stå fast.
3. Lindebergs Grant Thornton AB skall ersätta L.J. för rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med nittiofyra tusen etthundra nittiotre (94 193) kr, varav 84 513 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Claes-Göran Sundberg, Christer Måhl, Jan Nordin, Teddy Glans, Per Winberg och Margareta Zandén. Enhälligt.

Sekreterare: Kristina Andersson

Tingsrättens dom (ledamöter: Lars Qwist, Bo Kvillner och Jenny Ferm)

BAKGRUND

L.J. anställdes 1976 som ekonomichef på Sparbankernas Datacentraler. År 1981 övergick han till Sparbankernas Revisionsbyrå som ekonomidirektör och administrativ direktör. Sparbankernas Revisionsbyrå övertogs 1989 av Lindebergs Revisionsbyrå som 1997 ändrade namn till Lindebergs Grant Thornton AB (Lindebergs). Den 8 juli 2003 sades L.J. upp på grund av arbetsbrist. Han var då på semester och uppsägningen har faktiskt skett den 28 juli 2003 då han återkom från semestern. Uppsägningstiden var sex månader och anställningen upphörde den 28 januari 2004. L.J:s sammanlagda anställningstid var vid uppsägningen mer än 25 år.

L.J., som är civilekonom, har under senare år arbetat som management konsult på Lindebergs stockholmskontor med en månadslön på 44 500 kr. Han har varit utlyrd som ekonomidirektör till olika bolag och organisationer. Uppdragen räckte inte och Lindebergs beslöt att säga upp L.J. på grund av arbetsbrist. Dessförinnan hade Lindebergs upprättat en omplaceringsutredning enligt vilken L.J. erbjöds arbete som redovisningskonsult i Åre.

L.J. tackade nej till erbjudandet och angav som skäl att han inte hade för avsikt att bryta upp från sin nuvarande bostadsort och flytta till Åre. Lindebergs ansåg att detta inte var ett godtagbart skäl och har därför inte upprättat någon turordningslista.

Lindebergs bedriver verksamhet på 33 kontor i Sverige, allt ifrån Helsingborg till Vilhelmina. I Stockholm finns kontor i Globen och på Sturegatan 22, där L.J. var verksam. Tvärs över gatan på Linnégatan 2 satt vid tiden för uppsägningen Lindebergs verkställande direktör, P.B., med bland annat stab och ekonomienhet. En gemensam reception fanns på Sturegatan, som var bolagets officiella adress. I augusti – september 2003 flyttades verksamheten till Sturegatan 22.

Enligt Lindebergs uppfattning utgjorde vid tiden för uppsägningen kontoren på Linnégatan och Sturegatan skilda driftsenheter. Det fanns därför inte anledning att upprätta en gemensam turordningslista.

L.J:s uppfattning är att kontoren på Linnégatan och Sturegatan inte utgjorde skilda driftsenheter och att om en gemensam turordningslista upprättats han på grund av längre anställningstid skulle ha haft företräde till fyra tjänster på ekonomienheten nämligen som ekonomichef (innehålls av M.B.), som ansvarig för ekonomi/redovisnings-systemet Maconomy (innehålls av Y.G.), som redovisningsansvarig för Stockholms kontoret (innehålls av G.O.) samt som redovisningsansvarig för Lindebergs i Sverige (innehålls av S.L.).

Lindebergs har bestritt att L.J. hade kvalifikationer som ekonomichef eller ansvarig för redovisningssystemet Maconomy. Bolaget har medgett att han

haft tillräckliga kvalifikationer för tjänsterna som redovisningsansvarig för Lindebergs i Sverige och redovisningsansvarig för Stockholmskontoret.

YRKANDEN

L.J. har yrkat att Lindebergs till honom skall utge ett allmänt skadestånd om 100 000 kr. Han har vidare yrkat ekonomiskt skadestånd motsvarande hans inkomstförlust efter uppsägningstidens utgång till och med huvudförhandlingen i målet. Beroende på vilken tjänst tingsrätten anser honom kvalificerad för har han i första hand yrkat 483 754 kr, i andra hand 408 088 kr, i tredje hand 367 005 kr, i fjärde hand 310 785 kr samt i sista hand 224 294 kr. Till det kommer 14% av bruttolönen som skall avsättas till pension samt semesterersättning för 31 dagar och semesterdagstillägg på 0,8 procent av bruttolönen. På det allmänna skadeståndet har han yrkat ränta enligt 6 § räntelagen från delgivning av stämning och på det ekonomiska skadeståndet från den 1 augusti 2004. L.J. har förbehållit sig rätten att väcka talan i senare rättegång beträffande ekonomisk skada som infaller i tiden efter huvudförhandlingen i detta mål. L.J. har vidare yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Lindebergs har bestritt L.J:s yrkanden men medgett sättet att beräkna ränta. Även Lindebergs har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

SAKFRAMSTÄLLNINGAR

L.J.

Han bor sedan lång tid i Uppsala. Hans hustru arbetar som bibliotekarie på Handelshögskolan i Stockholm. Han har två vuxna barn som båda bor i närheten. Lindebergs erbjudande om omplacering till tjänst som redovisningskonsult i Åre uppfattade han därför inte som seriöst.

I första hand anser han att han har företrädde till tjänsten som ekonomidirektör på Lindebergs. Han har långvarig erfarenhet som ekonomidirektör och tillräckliga kvalifikationer. Sparbankernas Revisionsbyrå där han arbetade som ekonomidirektör och administrativ direktör hade en större organisation än Lindebergs. Lindebergs har också hyrt ut honom som ekonomidirektör vilket man inte skulle ha gjort om man inte ansåg honom ha tillräckliga kvalifikationer. Lindebergs ekonomidirektör M.B. har en månadslön på 50 000 kr. Förstahandsyrkandet är uträknat på denna månadslön. I andra hand yrkar han att ersättningen bestäms utifrån hans månadslön när han slutade på Lindebergs, nämligen 44 500 kr i månaden.

Enligt hans uppfattning borde han också ha kommit ifråga för tjänsten som ansvarig för Maconomy programmet, som nu innehas av Y.G. Han var projektledare vid införandet av Maconomy programmet och har gått samma kurser som Y.G. Han har emellertid inte samma detaljkännedom om programmet som Y.G. och beräknar att det skulle ta mellan tre och fem månader för honom att sätta sig in i programmet. Hans ersättning bör i så fall beräknas utifrån Y.G:s månadslön på 41 900 kr.

Lindebergs har medgivit att han hade tillräckliga kvalifikationer för att träda in som redovisningsansvarig för Stockholmskontoret eller för Lindebergs i Sverige. Hans ersättning bör i sådana fall beräknas utifrån den lön som dessa har. Den redovisningsansvarige för Stockholm, G.O., har en månadslön på 38 000 kr och S.L. som är redovisningsansvarig för Lindebergs i Sverige har en månadslön på 32 000 kr.

På det ekonomiska skadeståndet skall avsättas 14% av bruttolönen i pension. Därtill kommer semesterersättning för 31 dagar.

När han slutade på Lindebergs anmälde han sig på arbetsförmedlingen och han har både arbetat som konsult och uppburit arbetslöshetsunderstöd. Dessa belopp har avräknats när yrkandena bestämts.

Lindebergs

L.J. avvisade erbjudandet om redovisningskonsult i Åre innan man hann gå in på villkoren för hans placering där. Man skulle ha kunnat tänka sig att han veckopendlade och flög mellan Arlanda och Östersund. Lindebergs hade där-för inte anledning att utarbeta ytterligare omplaceringserbjudanden.

Vid tiden för uppsägningen arbetade samtliga personer på ekonomienheten på Linnégatan medan L.J. arbetade på Sturegatan. De tillhörde därför inte samma driftsenhet och någon gemensam turordningslista skulle inte lagligen ha kunnat upprättas. Det förtjänar att framhållas att driftsenhetsbegreppet uteslutande är ett geografiskt begrepp. Det finns inget utrymme för att anlägga ett organisatoriskt synsätt när det gäller att avgöra innebörden av begreppet.

Lindebergs vitsordar att L.J. hade tillräckliga kvalifikationer för att överta någon av tjänsterna som redovisningsansvarig för Sverige respektive för Stockholmskontoret. Lindebergs tillämpar individuell lönesättning och det kan därför inte vitsordas att han skulle ha fått samma lön som G.O. eller S.L. Månadslönen borde i båda fallen ha blivit 2 000 kr lägre.

Enligt Lindebergs uppfattning hade L.J. inte tillräckliga kvalifikationer för att träda in som ekonomichef på Lindebergs redan av den anledningen att det rör sig om en chefsbefattning. Den nuvarande ekonomichefen, M.B., arbetar nära verkställande direktören. Hon har en förtroendeposition och driver själv många frågor. Hon föredrar ekonomifrågor i styrelsen. Enligt verkställande direktörens uppfattning saknar L.J. ledarförmåga och drivkraft.

L.J. saknar också tillräckliga kvalifikationer för att svara för ekonomisystemet Maconomy. Befattningen kräver inte bara ekonomikvalifikationer utan också kvalifikationer inom området för informationsteknologi.

L.J. har inte gjort tillräckliga ansträngningar för att skaffa sig ett nytt arbete. Vid beräkning av ersättning för L.J:s ekonomiska skada skall under inga förhållanden semesterersättning ingå i beräkningsunderlaget.

DOMSKÅL

Omplaceringserbjudandet

L.J. var i det närmaste 57 år när han sades upp från Lindebergs. Hans anknytning till Uppsala och Stockholm är så stark att man inte kan begära av en person i hans ålder att bosätta sig i Åre och veckopendla till Uppsala. Han hade därför enligt tingsrättens uppfattning godtagbara skäl att tacka nej till erbjudandet om omplacering. Eftersom Lindebergs inte hade någon annan tjänst att erbjuda borde företaget ha upprättat en turordningslista.

Driftsenhet

Enligt 22 § lagen om anställningsskydd skall arbetsgivaren vid uppsägning på grund av arbetsbrist om det finns flera driftsenheter fastställa en turordning för varje enhet för sig. Med driftsenhet avses enligt förarbetena i princip en sådan del av ett företag som är beläget inom samma byggnad.

På grund av utrymmesbrist hade Lindebergs ekonomienhet flyttat ut från Sturegatan 22 och arbetade på Linnégatan 2. Man behöll dock receptionen på Sturegatan dit också all post var ställd. Under våren 2003 behövde Lindebergs inskränka verksamheten och förhandlingar pågick om att flytta tillbaka verksamheten till Sturegatan. I juni 2003 fick L.J. ett meddelande från kon-torschefen på Stockholmskontoret om att ekonomienheten skulle flytta tillbaka till Sturegatan. Den 28 juli 2003 sades L.J. upp från sin anställning och anställningen upphörde den 28 januari 2004. Ekonomienheten flyttade tillbaka till Sturegatan i augusti eller september 2003.

Mot bakgrund av att det under samma tidsperiod pågick överläggningar om att flytta ekonomienheten till Sturegatan 22 och överläggningar om att säga upp L.J. anser tingsrätten att det förelegat ett sådant samband att Lindebergs borde ha upprättat en gemensam turordningslista för ekonomienheten och L.J.

Turordningslistan

Det är i målet ostridigt att L.J. hade längre anställningstid än M.B., Y.G., G.O. och S.L.

M.B. har som chef haft en högre anställning och högre lön än L.J. För tingsrätten framstår det som främmande att L.J. under återopande av arbetsbrist skulle ha kunnat avancera inom företaget. L.J. kan inte anses ha tillräckliga kvalifikationer för tjänsten som ekonomichef.

Y.G. är ansvarig för Maconomy programmet. L.J. har visserligen varit projektledare vid införandet av programmet på Lindebergs men enligt hans egen uppfattning skulle han behöva gå bredvid Y.G. i 3-5 månader innan han kan ta över hennes arbetsuppgifter. Det är enligt tingsrättens uppfattning en allt-för lång tid och L.J. kan inte anses ha tillräckliga kvalifikationer för tjänsten som ansvarig för Maconomy programmet.

Parterna är ense om att L.J. har tillräckliga kvalifikationer för tjänsten som redovisningsansvarig för stockholmskontoret. G.O., som idag innehar tjänsten, har en månadslön på 38 000 kr och det finns ingen anledning att inte räkna ut L.J:s ersättning med utgångspunkt i den lönen, vilket ger ett bruttobelopp på 472 241 kr. Lindebergs har bestritt att L.J. har rätt till semesterersättning och enligt AD:s praxis (AD 1984:54) som tingsrätten inte finner skäl avvika från skall semesterersättning inte utgå. Detsamma får gälla för semesterdagstillägget. Däremot skall 14 procent av bruttolönen eller 66 114 kr avsättas till pension.

L.J. är också berättigad till ett allmänt skadestånd på skäligen 50 000 kr.

Det finns ingen anledning betvivla L.J:s uppgift att han varit aktivt arbetsökande sedan han slutade sin anställning hos Lindebergs och att han på grund av sin ålder inte har kunnat komma ifråga för nya anställningar. I stället har han haft ett konsultavtal med Borgargård Fastigheter och har tjänat 100 994 kr som skall dras från bruttobeloppet. Kvar står 437 361 kr.

L.J. har därutöver uppburit 136 000 kr för arbetslöshetskassan. Eftersom han nu får ersättning från Lindebergs är han skyldig att betala tillbaka beloppet till arbetslöshetskassan och detta skall inte, som han bestämt sin talan, avräknas från det ekonomiska skadeståndet (AD 1996:94). Detta är en fråga som parterna inte kan disponera över och tingsrätten anser sig oförhindrad att döma ut det högre beloppet särskilt som det ryms inom det i första hand yrkade beloppet för ekonomiskt skadestånd 487 754 kr.

DOMSLUT

1. Lindebergs Grant Thornton AB skall till L.J. betala dels allmänt skadestånd med 50 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 10 november 2003 till dess betalning sker dels ekonomiskt skadestånd med 437 361 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 1 augusti 2004 till dess betalning sker.
2. Lindebergs Grant Thornton AB skall ersätta L.J. dennes rättegångskostnader med 149 245 kr, varav 118 465 kr avser ombudsarvode, 1 164 kr utlägg samt 29 616 kr moms.
3. L.J. har rätt att väcka talan i senare rättegång beträffande ekonomisk skada som infaller i tiden efter huvudförhandlingen i detta mål.